

INDULJ MÁR

Irta Molnár Kata

Ők ketten, az asszony meg a fia, egészen közeli módon voltak pajtások már régóta. Talán mégis azóta így — inkább asszony-tekintélyi, anya-tekintélyi alapon —, amióta egy rekkenő hőségű nyáron leszaladtak a hegyteteji nyaraló-kunyhóból a városba, ahol hetivásár volt aznap; megnézni a falusiak mázas-cserepeit, talán vásárolni is valamit, ha futja a kettejük előtálalható összvagyonából, amit lelkiismeretesen együvéráztak az asszony pénztárcájába. Aztán hazafelé, ismét föl a hegyen, a meredek felénél az asszonyból már kifogyott a lihegő lélegzet. A fiúnak még a szeme alatt is verejték gyöngyözött, de mikor hátranézett, odanyújtotta kezét anyja felé:

— Na, adja ide a kezét! Majd húzom.

Hűsz lépést tehetek így, fulladva, zihálva, nevetve, az asszony engedte hűzni magát, míg a fiú izzadságtól csúszós nagy kölyökkezével el nem lendítette magától anyja kezét:

— Na, szuszogjon egyet, megvárom.

Az asszony egyszerűen letette magát az út szélén, meggyűrődött vászonruhájában ott ült a forró agyagrögökön. Kicsit nézegették egymást a közös kimerültségben, jókedvűen és csöppet gúnyosan, nyitott szájjal, kurta lélegzettel lihegve az izzó napon. A fiú verejtékes arcán nagy izzadságcseppek csurrantak végig; az asszony elővette zsebkendőjét, odanyújtotta neki:

— Töröld meg az arcod. Te nem vagy szomjas?

A csupas, emberjératlan hegyoldal hőségében a kérdés oly csalárd volt és lelkiismeretlen, mint egy délibáb. A fiú rábámult az asszonyra a zsebkendő mögül.

— On- és közveszélyes ötletei vannak, hallja. Ennyi fantáziával mindjárt egy duplatölcsér fagyaltot is mondhatott volna itt helyben.

— Ha megígéred, hogy addig nem mész neki a víznek, míg le nem hűltél, szerzek neked. De addig nem iszol, míg meg nem engedem.

A furcsa, fahátú kis házban, amelyet az asszony ekkor már látott az útmenti sövény mögött, egy furcsább kis embert találtak. Fonnyadtra beretvált arcú, szájában két sor műfog-klaviatúrát egyensúlyozó, nyugalomba vonult aprócska kereskedő volt a lenti városból. Ósdi, túlzó, de meglepően mozgékony udvariassággal fogadta őket, tessékelt, árnyékot, lócát kínált; pohara csak egy volt, de a vizet, nagy zöld üvegben, a földes szobácska hús padlójáról hozta elő.

— Várj! — mondta az asszony hirtelen, amint a fiú már az olvadt harmattól síkos pohárért akart nyúlni. — Még meleged van. Ez a víz neked most hideg.

A kis boltos furcsálló, figyelmes mosollyal nézte őket. A fiú bele-törődött az aszkétai próbába, sóhajtott egyet türelmetlenül és nevetett. Aztán egyszerre kölykös szabadossággal kitört:

— Legalább hát igyon már maga! Ne várja meg, míg a sírfelirata leszek itt, ha még sokáig szomjaztat. Maga egy anya? Maga Szaharapátrónus!

Bocsnatkérően nevettek együtt az anyjával és heves, ügyetlen lendülettel odanyújtotta neki a poharat. Az asszony kortyolt a vízből és visszanyújtotta a fiúnak elkomolyodva.

— Ne hirtelen, — mondta még.

— Az ön... fia? — kérdezte ekkor két csodálatosan mozdulatlan klaviatúrájával a kis boltos, egyikükről a másikra nézve.

— Persze, — hiszen hallja! — mondta mosolygó csodálkozással az asszony. — Arra gondol, hogy nem hasonlít rám?

— Ellenkezőleg, de... — Lehetetlen, — rázta meg fejét a kis kereskedő, még mindig egyikről a másikra emelve szemét. — Ellenkezőleg. De... lehetetlen. — Újra megrázta fejét. — Én azt hittem, hogy testvérek. Komolyan nem testvérek? Nem csak... játszanak?

A fiú elhülve, kapkodó, kitörő nevetéssel nézte az anyját.

— Szent Isten! — nevetett föl az asszony hangosan, csaknem megátadottan, védekezően, valami merőben váratlan, meleg zavarral hirtelen. A helyzet csínyjének közös elképedésében a fiú látta, amint a nevetés melegétől az anyja enyhén, színesen megríszül és — hát igen, a nehéz út után és izzó hőség ellenére, egyáltalában nem volt izzadt az arca.

Aztán elköszöntek a furcsa kis házigazdától és újra nekikapaszkodtak az útnak.

— Bolond és kényelmetlen kis ember volt ez, — mondta végre titkon kis zavarral, mindössze csak megállapító, súlytalanul társalgó hangon az asszony. Elfulladva ment, kinyújtott tenyerével megtámasztva magát egy-egy lépés tartamára a fiú meghajló, erős hátán, amelyen csuromvíz volt az ing. A fiú hallotta az anyja zakatoló, fulladt lélegzetét és hátrapillantott rá. Aztán egyszerre megfordult és csúfolódó elégedettséggel ránevetett.

— Hanem magát azért alaposan leszedte a lábáról a kis boltos, úgy-e, maga bakfis, Most boldog, mi? Na, ne is titkolja, hogy madarat lehetne fogatni magával itt a meredeken.

— Te örült — mondta az asszony fölnevetve, bele a levegőbe valami szabad nembánomsággal. Aztán egyszerűen, lehelletnyit elkomolyodva kérdezte: — Miért, — azt hiszed, hogy mert te gyerek vagy a te hetyke időddel meg valóddal, csodálkoznod kell ezen és lekicsinyelheted?

Akaratlan nem idevaló hang volt ez, meglepte őt magát is és elhallgattatta hirtelen.

— Azt mondtam, hogy magával madarat lehetne fogatni itt a meredeken — kiáltott rá a fiú —, nem érti? Hát nézze meg a hátamat, az ingemet, egy facsaró víz vagyok, maga meg talpal itt mögöttem és éppen csak párázik a homlokán, mint egy hajnali virág, most már érti? Na. Ki akarja bántani a maga régi fényeit?

Az asszony megállt a lépéssel, úgy nevetett kifulladásra, lihegve, a fiú is állt, nézte fújtatva, nevetve az anyját. Aztán éppen újraindulva, fölpillantott a vízmosás magas, agyagos partjára s ekkor hirtelen visszszólt:

— Várjon.

Izzadt, vaskos alakja egyszerre majommód meghosszabbodott karjával már az agyagfalon kapaszkodott. Nehéz cipője rúgva, túrva vágta a földet, de fölhúzódott a szakadék tetejéig és földobta magát a partra. Ott lehajolt s aztán megfordulva, a magasból egy zuhanó ugrással talpravetette magát. Kezében egy szál szép hosszúszerű kék virágot tartott oda az anyja elébe:

— Na, fogja.

Még mindig lihegve kicsit, majdnem férfiszelíd mosollyal figyelte, hogy az anyja elmosolyodik meglepődésében s aztán emeleti magát egyszerű, természetes nevetéssel, de a gavalléria elől nem is titkolt hálával:

— Te mafla!

Hát igen, — ismerték és biztonságosan, egészen értették egymást azóta is ők ketten. A fiúnak a legegyszerűbb elégedettségei közé tar-

tozott az a sután félkezes mozdulat, amellyel néha, az iskolából éppen hazatérve, mellékes és formátlan vállrándítással odaejtett az asztalra az anyja elé egy csokor ibolyát, vagy egy-egy kurtaszárú, olcsó rózsát, árulkodóan szerény termékeit az évszakok utcát-üditő kínálkozásának. Az asszony majdnem semmibevevően kevésszavú volt ilyenkor, de mosolyos; s emögött titkon, feliasztott és megajándékozott hálával, mélyen meghatott.

Egy-egy apró, mindkettőjüket őszintén mulattató csetepatéjuk sokszor támadt, legtöbbször — és újabban egyre többször — a fiú „megjelenése” körül, aki vállrándító öngúnnal viselte nagyrakamaszkodott éveinek sikerületlen külsejét.

— Már magának se vagyok jó így? — kiáltott rá nevető dühkitöréssel az anyjára. — Azért, mert maga olyan, mint egy najád, még hagyhat élni engem, — és különben is, mi baja velem? Vegye tudomásul, hogy ami magának nem tetszik rajtam, azt úgy hívják, hogy ifjúság.

Az asszony hangosan nevetett. Gyorsan homályosodó télvégi alkonnyat volt, az asszony a kis asztalilámpa kapcsolója felé tapogatott.

— Te, az én koromba az ifjúság üdeség volt meg könnyedség, meg más ilyesmik. Olyan vagy, mint egy homokzsák!

— A maga korának az ifjúságát ma kövületeknek hívják. Üdeség, könnyedség, ah! Hát ha éppen tudni akarja, igenis üde vagyok, na, nézzen rám. Csupa hamv vagyok és leh. Na, adja ide a mancsát.

Elkapta az anyja kezét, hogy megcsókolja, nevetve és szokott kétbalkezes mozdulatainak olyan lendületével, hogy az asszony alig tudott utánakapni a hóvirágokkal teli kis üvegcsészének az asztalon.

— Hát hamvas egy lehellet vagy, hallod. Ha ez a csésze most eltörik, ez is az, nem?

— Nem, ez kecs és báj, magyarul sikk. Ch-val, mint Honolulu. Hanem mondja, de igazán, van most valami pénze? Egy fél éve nem voltam már moziban. Egy hónapig nem bántom, adjon nekem ma két pengőt, nem kérek többet egy hónapig, megigérem. Meg szeretném nézni mégegyszer a multkori Raimu-t.

Az asszony megtalálta a kapcsolót. A felgyúló fény enyhe sugárzásában ránézett a fiúra.

— Te, nincs, nem tudok adni, ne kérj. Két hete voltál utoljára moziban. Különben is kaptál tegnap nyolcvan fillért, mit csináltál vele?

— Elköltöttem, főleg lóversenyen és a tőzsdén, a többit a maga tizennyolc évével magának még nem illik tudni. De látja, ez maga. Csak szid, hogy olyan vagyok, mint egy homokzsák — hát csodálja? Jövőre már érettségizem, az osztálytársaim közül majdnem valamennyi jár már tánciskolába, ha oda nem, hát vívóiskolába. Az egyik zsúrokra jár, a másik színházba, húgaik vannak meg nővéreik, leányok járnak hozzájuk, bemutatják őket —, mondjak magának valamit? Tegnap megyek az utcán és szembejön velem Nagy Bandi, ez a tökkelvert pupák egy olyan fiatal leánnyal, hogy füstölgött alatta az aszfalt és elolvadt, ahol rálépett. Mutassa meg nekem azt az aszfaltot, amelyik meglangyosodik attól a fiatal leánytól, aki végigjön velem az utcán! Mit, végigjön — ha egyáltalában végigkísérhetem! Még életemben nem kísértem végig öt méteren egy leányt az utcán.

Az asszony feje a bámulattól majdnem megdőbbsent tétovázással hajolt lehelletnyivel előbbre. A hitlenségtől egészen halk volt a hangja:

— Még soha? Senkit? Soha? Még egyetlen egyszer sem?

— Most csodálkozik. Nem, na, ha mondom! Kit! Könnyű magának! Azt hiszi, olyan jó magát összehasonlítani velük? Ahánnyal összeakadok, az egyik buta, a másikat leforázták még petrezselyemkorában, a harma-

dikat bennfelejtették valamikor a fürösztóvízben és azóta is szappanosat gurgulázik, ha az ember szól hozzá, — mondjam tovább is, akarja?

— Ez a szappanos dolog valami szivárványos kacaj, jól értem? — próbálta helyrecsúsztatni vidámságaik szokott hangját az asszony. Mert a váratlanul meditációra fordult beszélgetés most már — tudja jól — komoly volt.

Valóban magánosan éltek, könyvek, könyvillusztrációk és rajzok — az asszony szép, művészi munkája, és gondok között; és egyikük se cserélte volna föl életüknek ezt a formáját mással. Gazdagok voltak az életükkel, egymással és magukkal, és elégedettek; de az is igaz volt, amit a fiú mondott.

— Nem, nem, ne tréfálja el most! Maga is tudja, hogy Kósa Berciék csak azért hívtak meg a multkor, hogy összehozzanak Tamási Magdával, hogy egyszer már engem is bemutatassanak végre rendesen valakinek. A Berci anyja maga tette szóvá. Nem ment a fejébe, hogy nincs egyetlen leányismerősöm se.

— Te, ahogy Berciék élnek.

— Látja, hát ez az. Most itt van az egyetlen valamirevaló fiatal leány, az első, akivel három mondatnál többet tudok beszélni és — jó, hát nevéssen, de én is tetszem neki. Hát igen, homokzsák vagyok ott is, de lehet, hogy neki ez a zsánere, még nem tudom, nem nyilatkozott. Jó, hát azért mondtam, hogy nevéssen, de egészen jól megértették egymást. Na és most nevésthet igazán, ha akar, — hát Berci anyja megmondta nekem, hogy Magda is ezt mondta neki. És Magda most szerepel valami hangversenyen a Zeneakadémián, mit tudom én, miért, — zongorázik, azt mondják, remekül, a Schumann-Karnevált játssza és megígértette velem, hogy én is ott leszek és hogy okvetlenül ott leszek utána a vacsorán is Berciéknél. És én meg is ígértem neki.

— Na — és! Hát akkor most mi a baj?

— Ej, hát mit enged itt marháskodni, hagyja már az egészet. Ugyan! Vérig lesz sértve, hogy nem megyek el. Nyugodt lehet, hogy rám se néz többé, le se köp. Még ha legalább leköpne! Hát nem?

— Te örült, hiszen eddig még egy szót se szóltál az egészről, — várj hát, te szamár, ne mókázz most! Mikor lesz az a koncert?

— Ma. Na látja — legyintett kedvetlen mosollyal a fiú. — Ma este. Ezért kérdeztem, hogy van-e pénze. Még egy mozira se tudna adni.

— Hát nem kaptál tőlük jegyet? Tiszteletjegyet! Nem lehetett?

— Dehogynem. Itt van nálam. Még Berci is azt hiszi, hogy megyek, neki se szóltam. De ruhatár is kell, Berciékhez villamos, aztán ott is, itt is kapupénz, minyavalya — és nem mehetek üres kézzel, értse meg, legalább három szál szekfűt oda kell hogy küldjek hozzá én is, ha már mi ketten vagyunk a gavallérjai! Neki nem vihetek egy marék hóvirágot az öklömben — mint magának —, mondta egyszerre elcsendesedett hangon és elmosolyodott.

Alig érintve meglegyintette szelíden az anyja arcát, aztán fergetegesén sarkonfordult:

— Na, hagyjuk.

Hirtelen visszahajolt az asszony arca elé, felemelt mutatójával, fenyegetően:

— Szóval nem ad két pengőt mozira. Kőszívű anya. Helyesbíték. Szívtelen anya.

— Te, várj csak — mondta az asszony. — Szamár vagy, hallgass ide. Ha nem tudsz reprezentáló csokrot küldeni annak a fiatal leánynak a dobogóra, megszégyeníted. Néhány szál virágot csak a művészszobába küldhetnél be neki, — akkor meg már beviheted magad is. És ha már

magad viszed be, lehet egy szál szekfű is. Vagy... mondjuk, egy csomó szép ibolya.

A fiú felelni akart, mikor a hangja hirtelen elakadt. Szeme rányílt az anyjára, még nem mert egyszerre egészen mosolyogni, halkán, gyorsan kérdezte:

— Van mégis valami pénze?

Az asszony egy lélegzetnyi ideig habozott.

— Nézd — van nálam majdnem tíz pengő. Ebből hatot odaadok. De három szál szekfű legalább tizenöt pengő ilyenkor, — ha kis üzletben veszed.

A fiú éppen akkor akart egy kitörően nagyot kiáltani, most el-némulva bámult anyjára.

— Hagyd, hagyd — mondta egyszerre izgatottan az asszony —, hagyd, most ne beszélj, hiszen elkésel! Mikor kezdődik a koncert? Mondd, hát nem vagy te félbolond? Siess, siess, kezdj rögtön öltözni, hogy legalább útközben kapj még valami virágot — hiszen az üzleteket is bezárják! Öltözz, öltözz, siess! Közben azért figyelhetsz, idehallgass, valami virágot azért kapsz ennyiért is —, a ruhatárt meg a kapupénzt talán kérd most Bercitől, ha még el tudod kapni otthon! Akkor vele együtt mehetsz! De hát akkor siess, siess! Egyszerűen mondd meg neki ezt, aztán... idehallgass! Valami kisebb, olcsó... idefigyelj, — várj, hol a sötétkék nyakkendő? A fehér ingedet, — nem azt, a másikat, add hát már ide, kigombolom! Valami kisebbfajta, kisalakú virágot, figyelj, most van nefelejcs is, — de nem, dehogy, az Istenért, még félreérti, belelovalod valamibe és aztán neki talál majd fájni, — érted, nehogy nefelejcsset végy, hallod, amit mondok?

— Hallom, hallom, mondja tovább — kiáltott be a fiú már a kádcsap zuhogása alól —, mondja tovább hamar, mit nem szabad?

— Valami sárgát se végy, nem fiatal leánynak való, figyelsz? És semmi lilát se, nem ibolyát mondok, hanem valami olyan fantasztikusot, nem szokás, — nem tudod véletlenül, milyen a ruhája?

— Fekete bársony, mondta! Csipkéekkel, vagy mikkel — ordított egy szobaajtó és egy kicsapódott szekrényaajtó közé övig meztelenül beszorult a fiú, dühösen szétcsapva, hogy kiszabadítsa magát — mondja gyorsan, gyorsan, mondja tovább!

— Semmi sötétet, sötétvöröset még véletlenül se! — lépkedett a cikázó fiú nyomában kissé kifulladásra az asszony, — semmi vöröset, bordót, pirosat nem szabad, ilyenkor túlsokat jelent, megsértheted, nem felejtet el?

— Több nincs? Tehát sárgát, lilát, vöröset nem, — összegezte egy pillanatra megtorpanva száguldásában a fiú, aztán már rohant a tükör elé, fején esőverés módján koppant a fésű, ahogy belekapott hajába. Rángatta nyakán a nyakkendőt, rázta bele magát a kiskabátba: — Csak Berci legyen még otthon! Fuccs az egésznek, ha én közben elverem a maga pénzét, aztán télikabátban nem engednek be, — vagy mégis, gondolja? Kár, nem gondolja? Gyorsan, és most mondja hamar, hogyan adjam oda a virágot, mondja hamar, ha beküldöm a művészszobába, borraivalót is kell adni valami vigalmi lakájnak, — mit, ez komoly, névjegy a bukétába, milyen névjegy! Az én névjegyem, de hol van nekem névjegyem, szóval ez egy olyan üres névjegy, szóval ezt ott adják, ráírni, hol fogok én arra még ráírni, — szóval ott a virágok között, hol, az Istenért, mondja már tovább, mondja hamar! Szóval ráteszem valami aszfodélosznak a tetejére — nem, akkor hát nem teszem rá, akkor csak egy asztalon, szóval egy rendes asztalon, és mit kell ráírni, mit kell ráírni, mondja már hamar, mit kell ráírni! Szóval írhatom azt, hogy ezért az elfeledhetetlen bűvöletű

estéért — nem, akkor hát elbűvölten csókdosom a habkacsóját — nem, akkor csak mély tisztelettel teljesen — ezt se, szóval mindössze csak csók-dossam, — mit, az Istenért, hogy csókdozzam borítékban, hol fogok én most még borítékot kapni! Az Isten szerelmére, — szóval nem kell, szóval ezt is bukétások adják, mit adnak, a borítékot, értem, valami olyan arany pertlivel rákötik és akkor az ott úgy lóg rajta — szóval nem kötik rá, tehát csak akkor, ha a lakáj viszi be a bukétát, értem, ha én viszem be, akkor nincs névjegy, mit viszek be, csak a bukétát viszem be és akkor a névjegyet hová teszem, — melyik zsebembe, a kabátzsebembe, szóval egyszerűen süllyesztem, — csak a borítékot süllyesztem? Nem, a névjegyet is süllyesztem, — értem, akkor ez is megvan, most mondja hamar tovább! Gyorsan mondja, mondja, — más nincs, semmi több? Biztos benne? Mit mondott a legelején, hogy mit nem szabad? Feketét se szabad, vagy ezt nem mondta? Szóval nem mondta, — mondja, liliumot szabad? És mondja, ha semmiképen se kapok olyant, amit szabad, akkor szabad olyant, amit nem szabad?

— Te örült — te örült! — kiáltotta a fullasztóan viharzó derű izgalmá fölött az asszony — elkésel, hát menj már, — indulj már! Vigyázz, hogy ne ronts el semmit, — menj már!

— Egy másik zsebkendőt is, — hol a pénztárcám? Mondja hamar, akkor most mennyi pénzem van, hat ötven, mondja hamar és ha alkudni kell, akkor én visszanyargalok magáért? De addig becsukják a boltot, szóval mit mondott, sárga, lila — megvan minden? Bukéta, lakáj.

— De hát indulj már, — menj, indulj már! — kiáltotta az asszony s ebben a pillanatban egyszerre mind a két tenyerével szeméhez kapott, mert a nevetve száguldó fiú rohanvást fejtetön csókolta, de még oda-gyökerezett elébe: — Mindent elmondott? Nem felejtett ki semmit? Biztos benne? Egészen biztos? Szóval nyugodtan enged el! De igazán egészen biztos? Szóval egészen biztos! Jó, — kezitcsókolom!

A fergetegesen bevágódó ajtó nagyott puffant.

Az asszony ott állt a feldúlt szoba közepén, ahová a fiú repítette és egészen tanácstalan, riadt, megrendült bámulattal nézte a kezeit. Fogalma se volt róla, hogy mi történik vele: a két keze, ahogy az imént a szeméhez kapott, — a szeme, az arca merő patakzó könny volt.